

ระบบบัญชีของบริษัท เงินทุนและหลักทรัพย์

นางสาว สุทธารักษ์ รัตนภาส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974-562-395-4

011249

115534000

ACCOUNTING SYSTEM FOR FINANCE AND SECURITIES COMPANIES

MISS SUTTARUG RATANOPAS

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy

Department of Accounting

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

ISBN 974-562-395-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ระบบบัญชีของบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์
โดย นางสาว ลุฑธารักษ์ รัตโนภาส
ภาควิชา การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

[Signature]

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองคณบดีตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature] ประธานกรรมการ
(คณบดีตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

[Signature] กรรมการ
(รองคณบดีตราจารย์ วิไล วีระปรีย)

[Signature] กรรมการ
(อาจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล)

[Signature] กรรมการ
(นายจรูญ หนูขวัญ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ระบบบัญชีของบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์
ชื่อผู้ผลิต นางสาว สุทธารักษ์ รตโนภาส
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล
ภาควิชา การบัญชี
ปีการศึกษา 2525

บทคัดย่อ

* ธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์เป็นสถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อระดมเงินฝากจากประชาชน และนำไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ การดำเนินงานในแต่ละครั้งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก หากมีระบบบัญชีและการควบคุมบัญชีที่ไม่รัดกุมหรือไม่เหมาะสมแล้วจะทำให้ผู้บริหารไม่สามารถติดตามและควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานได้บ้างคับขันขาดได้ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่กิจการและผู้ฝากเงินโดยทั่วไป, แม้ว่าธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ต้องดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามข้อบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทยแล้วก็ตาม

การเขียนวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอระบบบัญชีและการควบคุมภายในเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการบันทึกข้อมูลทางบัญชี และการควบคุมภายในด้านต่าง ๆ ให้รัดกุมเหมาะสม

เนื่องจากงานของธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมของสภาวเศรษฐกิจของประเทศ การดำเนินงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอาจไม่เหมาะสมสำหรับอนาคตหรือขนาดของธุรกิจ อาจขยายตัวมากขึ้นทำให้ระบบบัญชีที่ทำด้วยมือไม่เหมาะสม จึงขอเสนอระบบบัญชีและการควบคุมภายในสำหรับธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ที่มีขนาดกลางและมีการใช้เครื่องมือบางอย่าง เข้ามาช่วยในการดำเนินงานเมื่อธุรกิจขยายตัวมากขึ้น

หลักการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวางระบบบัญชีและการควบคุมภายในของธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์สรุปได้ดังนี้

1) หน่วยบัญชี แต่ละฝ่ายมีส่วนบัญชีเป็นของตนเอง มีหน้าที่ในการจัดทำลิบลงบัญชี โดยให้ผู้จัดการฝ่ายเป็นผู้อนุมัติ

2) การบันทึกบัญชี กิจการมีการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์เงินค้ำจ้ง วันแต่
ดอกเบียเงินให้กู้ยืมบางราย บันทึกตามเกณฑ์เงินลด

3) เอกสารในการบันทึกบัญชี กิจการใช้ระบบการลงบัญชีด้วยสลิป ซึ่งมีประโยชน์
ช่วยให้การลงบัญชีกระทำได้สะดวกและรวดเร็ว สลิปคือ แบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานการลงบัญชี
สลิปแต่ละฉบับเมื่อได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจแล้ว จึงจะใช้เป็นหลักฐาน
การลงบัญชีที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้

4) การควบคุมภายในและการตรวจสอบธุรกิจ เงินทุนหลักทรัพย์ที่กล่าวถึงนี้ ไม่มีผู้ตรวจ-
สอบบัญชีภายใน แต่มีเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบเอกสารและอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับฝ่ายบัญชี

5) ประเภทของธุรกิจ ระบบบัญชีนี้ได้กล่าวถึงกิจการที่ดำเนินงานด้านธุรกิจ เงินทุน
และหลักทรัพย์ โดยเฉพาะในด้านหลักทรัพย์กิจการได้ทำหน้าที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์และเป็น
สมาชิกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้วย

ผู้เขียนเชื่อว่าระบบบัญชีที่จัดทำขึ้นจะให้ประโยชน์แก่ผู้สนใจ เพื่อที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษา
ต่อ หรือช่วยในการดำเนินงานของธุรกิจประเภทเดียวกันนี้ตามสมควร

loans which are recognized on cash basis.

3. Accounting documents: Slip system is used to facilitate recording in a timely manner. Each slip must be examined and approved by authorised personnel before it can be used as source data for recording.

4. Internal audit: There is no independent internal audit department in the firm contemplated. The necessary checking of documents will be done by the Accounting Department staff.

5. Type of business: The accounting system presented in this thesis is for a Finance and Securities company. The dealings in Securities will be done on the basis of a brokerage firm, a member of the Securities Exchange of Thailand.

The author hopes that the presented accounting system will be useful to those who are interested in this type of business and wish to further thesis study as well as to companies of the same type of business as contemplated in the thesis.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาของ คำล่ำตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์-
ณ อบูรยา หัวหน้าภาควิชาการบัญชี รองคำล่ำตราจารย์ วิไล วีระปรีช อาจารย์ วันเพ็ญ
กฤตผล อาจารย์ที่ปรึกษา และคุณครูฯ หนูขวัญ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือ
ตลอดจนแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา ผู้เขียนสำนึกใน
ความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณลลิตกัญ กฤษณามระ คุณปิยพร โพธิ์หัด คุณธรรณี
นิลศิริ และคุณกัลยา ม้ามณี ที่ได้ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำและเสนอ
ระบบบัญชีของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ในครั้งนี้ และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ อีกหลาย
ท่านที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงทุกประการ

สุทธารักษ์ รัตโนภาส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๙
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑๐
กิตติกรรมประกาศ	๑๑
ตัวอย่างแบบฟอร์ม	๑๒
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ลักษณะและการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	6
บทที่ 3 โครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ	13
/- ฝ่ายการติดต่อค้าขาย	14
/- การแบ่งส่วนงาน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ	15
บทที่ 4 วิธีการบัญชีและการควบคุมภายในเกี่ยวกับการให้สินเชื่อและลูกหนี้	22 *
- การขอสินเชื่อและการอนุมัติ	24
- วิธีพิจารณาการให้สินเชื่อ	25
- การให้กู้ยืมตามสัญญา	27
- การให้กู้ยืมตามตัวเงินรับ	30
- การรับซื้อลดตั๋วเงิน	31
- ลูกหนี้เข้าซื้อ	34
บทที่ 5 วิธีการบัญชีและการควบคุมภายในด้านการจัดหาเงินทุน และเจ้าหน้าที่สัญญา- ใช้เงิน	120 *
- การกู้ยืมเงิน	120
- การไถ่ถอนตั๋วสัญญาใช้เงิน	121
- วิธีการควบคุมและการบันทึกรายการ	123
- วิธีการตรวจสอบ	124

บทที่ 6	วิธีการบัญชีและการควบคุมภายในเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์	144 *
	- ความหมายของหลักทรัพย์	144
	- วิธีการซื้อขาย	145
	- การรับคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์	147
	- การซื้อหรือขายหลักทรัพย์	148
	- การบันทึกรายการซื้อขาย	149
	- การชำระราคาและการส่งมอบหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์	150
	- การชำระราคาและสิ่งมอบหลักทรัพย์ให้ออกค้า	151
	- การเก็บรักษาหลักทรัพย์	153
	- การรับเงินปันผลและการจองซื้อหุ้นใหม่	155
	- วิธีการตรวจสอบและรายงาน	156
บทที่ 7	วิธีการบัญชีและการควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินล่ดรับและเงินล่ดจ่าย	196 *
	- เงินล่ดรับ	196
	- เงินล่ดจ่าย	200
	- เงินล่ดย่อย	204
บทที่ 8	วิธีการบัญชีและการควบคุมภายในอื่น ๆ	218 *
	- สิทธิการว้การ	218
	- เงินเดือน	220
บทที่ 9	รหัสและแผนภูมิบัญชี	230
	- การจัดทำหมวดหมู่และการให้รหัสบัญชี	231
	- แผนภูมิบัญชี	231
	- คำอธิบายรหัสบัญชี	237
บทที่ 10	รายงาน	249
	- รายงานที่เล่นต่อฝ่ายบริหาร	249

	หน้า
บทที่ 10 (ต่อ) - รายงานที่เสนอต่อหน่วยราชการ	251 *
- รายงานที่เสนอผู้ถือหุ้น	259 *
บทที่ 11 สรุปและข้อเสนอนะ	294
บรรณานุกรม	318
ประวัติผู้เขียน	319

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตัวอย่างแบบฟอร์ม

ตัวอย่างแบบฟอร์มที่

หน้า

1	ใบขอสินเชื่อ	38
2	รายงานวิเคราะห์สินเชื่อ	47
3	ใบอนุมัติสินเชื่อ	57
4	สัญญากู้	58
5	สัญญาค้ำประกัน	63
6	ทะเบียนคุมสัญญา	66
7	ใบรับเงิน	67
8	สลิปเครดิตเงินสด	68
9	สลิปเครดิตเงินฝากธนาคาร	69
10	สลิปคุมยอดเครดิต	70
11	รายงานการรับจ่ายเงินประจำวัน	71
12	สลิปเดบิต	72
13	สลิปคุมยอดเดบิต	73
14	บัญชีรายตัวลูกหนี้แผนกสินเชื่อ	74
15	ใบเสร็จรับเงิน	75
16	สลิปเครดิต	76
17	รายงานลูกหนี้ประจำวัน	77
18	Control Sheet	79
19	บัญชีรายตัวลูกหนี้แผนกบัญชี	82
20	สัญญาค้ำประกันตัวเงินรับ	83
21	ตัวเงินรับ	86
22	สัญญาซื้อขายลดเช็คเต็มวงเงิน	87

ตัวอย่าง แบบฟอร์มที่

หน้า

23	ใบอนุญาตรับซื้อลด เชื้อ	96
24	สัญญาซื้อขายลด เชื้อ	97
25	รายละเอียดการคำนวณส่วนลดรับล่วงหน้า	100
26	การลดเชื้อซื้อลด	101
27	บัญชีรายตัวลูกหนี้เชื้อซื้อลด	102
28	บัญชีรายตัวลูกหนี้เชื้อคืน	103
29	รายงานเชื้อคืนประจำวัน	104
30	กระดาษทำการคำนวณลดรับล่วงหน้า	105
✓31	สัญญาเช่าซื้อ	106
✓32	สัญญาค้ำประกัน	111
33	รายงานลูกหนี้ค้ำจำชำระ	112
34	ลิสต์โปนบัญชี	113
35	บันทึก	127
✓36	ตัวสัญญาใช้เงิน	128
37	ทะเบียนคุมตัวสัญญาใช้เงิน	129
38	การลดตัวอย่างลายเซ็น	130
39	บัญชีรายตัวเจ้าหนี้ส่วนเงินฝาก	131
40	ใบรับดอกเบี้ย	132
✓41	หนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย	133
✓42	รายงานฝากถอนตัวสัญญาใช้เงิน	134
43	บัญชีรายตัวเจ้าหนี้แผนกบัญชี	135
44	ภ.ง.ด. 2	136
45	กระดาษทำการดอกเบี้ยค้ำจำจ่าย	137
46	รายละเอียดเจ้าหนี้ตัวเงินค้ำจำ	138
47	รายงานการใช้ตัวสัญญาใช้เงิน	139
✓48	สมุดคุมตัวสัญญาใช้เงิน	140

ตัวอย่างแบบฟอร์มที่

หน้า

49	ใบประวัติ	158
50	หนังสือมอบอำนาจ	161
51	สัญญา เปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์	163
52	คำสั่งซื้อ	164
53	คำสั่งขาย	165
54	ทะเบียนคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์	166
55	ใบยืนยันการซื้อขาย	167
56	ใบซื้อขายหลักทรัพย์ (Sales Slip)	168
57	รายการซื้อขายประจำวัน (Daily Transaction List)	169
58	รายงานรับค่ายสุทธิ (Net Clearing Report)	170
59	ใบส่งมอบเช็ค	171
60	ใบส่งมอบหลักทรัพย์	172
61	รายงานการซื้อหลักทรัพย์	173
62	รายงานการขายหลักทรัพย์	174
63	บัญชีรายตัวลูกค้า	175
64	ใบเล็กรับเงินคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์	176
65	สรุปยอดกำไรขาดทุน	177
66	ใบส่งมอบหุ้น	178
67	ใบรับมอบหุ้น	179
68	ทะเบียนคุมการรับค่ายหุ้น	180
69	รายงานการตรวจนับหลักทรัพย์	181
70	รายงานการรับเงินปันผล	182
71	ใบนำส่งเงินปันผล	183
72	รายงานการจองซื้อหุ้น	184
73	รายละเอียดลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์	185
74	รายละเอียดดอกเบี้ยค้างรับเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์	186

ตัวอย่างแบบฟอร์มที่

หน้า

75	สรุปฐานะลูกหนี้	187
76	สรุปมูลค่าของหลักทรัพย์ที่เป็นเงินลงทุน	188
77	สมุดเงินสด	206
78	สลิปเดบิตเงินสด	207
79	สมุดเงินสดคงเหลือ	213
80	สมุดเงินฝากธนาคาร	208
81	สลิปเดบิตเงินฝากธนาคาร	209
82	ทะเบียนเช็คคืน	210
83	รายงานการรับเงินนอกสถานที่	211
84	ใบสำคัญเงินสดย่อย	214
85	สมุดเงินสดย่อย	215
86	สรุปใบสำคัญเงินสดย่อย	216
87	ใบปืม	217
88	ทะเบียนคุมเช็คจ่าย	218
89	รายงานการตรวจรับสินทรัพย์	222
90	ทะเบียนสินทรัพย์ถาวร	223
91	บัญชีสินทรัพย์ถาวร	224
92	ใบขออนุมัติจำหน่ายสินทรัพย์	225
93	บัญชีเงินโต้งพนักงาน	226
94	รายละเอียดเงินเดือน	227
95	ภ.จ.ต. 1	228
96	ภ.จ.ต. 1 ก	229
97	รายงานลูกหนี้ค้างชำระแยกตามระยะเวลา	260
98	งบการเงินประจำเดือน	261
99	งบประมาณรายได้และค่าใช้จ่ายประจำปี	264

ตัวอย่างแบบฟอร์มที่

หน้า

100	ภ.จ.ต. 2 ก	267
101	ภ.ค. 43	268
102	ภ.จ.ต. 50	269
103	ภ.จ.ต. 51	270
104	ภ.ป. 1	271
105	ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	272
106	แบบ บ.จ. 2	273
107	แบบ บ.จ. 3	274
108	แบบ บ.จ. 3.1	275
109	แบบ บ.จ. 3.2	276
110	แบบ บ.จ. 3.3	277
111	แบบ บ.จ. 3.4	278
112	แบบ บ.จ. 3.5	279
113	แบบ บ.จ. 4	281
114	แบบ บ.จ. 5	282
115	แบบ บ.จ. 6	283
116	แบบ บ.จ. 9.1	284
117	รายงานแสดงการให้สินเชื่อเพื่อการรับเหมาก่อสร้าง	285
118	รายงานแสดงการให้สินเชื่อเพื่อธุรกิจเกี่ยวกับสหกรณ์	286
119	รายงานการรับซื้อลดเช็ค	287
120	แบบ บ.ล. 1	288
121	แบบ บ.ล. 2	289
122	แบบ บ.ล. 3	290
123	แบบ บ.ล. 4	291
124	แบบ บ.ล. 12	292

ตัวอย่างแบบฟอร์มที่

125	แบบ บ.ส. 6	293
✓ 126	งบดุลและงบกำไรขาดทุน	245
✓ 127	ใบเสร็จรับเงิน	303
128	Proforma pay in	304
129	รายงานเช็คคืนประจำวัน	305
130	ใบนำส่งเช็คคืน	306
131	รายงานลูกหนี้เช็คยอดประจำวัน	307
132	รายงานลูกหนี้คงค้างรายสัปดาห์	308
133	รายงานลูกหนี้คงค้างรายเดือน	309
134	Inward Slip	310
✓ 135	ตัวสัญญาใช้เงิน	311
136	หนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย	312
137	Outward Slip	312
138	เช็คจ่าย	313
139	รายงานการไถ่ถอนตัวสัญญาใช้เงินประจำวัน	314
140	คำนวณดอกเบี้ยจ่ายถ้วนเฉลี่ยประจำวัน	315
141	คำนวณดอกเบี้ยค้างจ่าย	316
142	ภ.ง.ด. 2	317